

## Homilie

### o slavnosti Nejsvětější Trojice (B)

*Milovaní bratři a sestry!*

Všechny neděle následující po letnicích svědčí o přítomnosti Ducha svatého v životě církve.

Liturgie na prvním místě nás uvádí do svatodušní přítomnosti.

#### **Mše svatá je špatná učitelka**

Nedávno jsme si připomněli tři sta padesát let od zesnutí Jana Ámosa. Kdo chce učit jako Komenský, musí při výkladu postupovat od věcí prostých k těm složitějším, měl by užívat jazyka srozumitelného, a hlavně musí být co nejnázornější. Po ruce má vždy dostatek poutavých pomůcek. Musí zapojovat rozmanité smysly, aby se výchovné úsilí vyplatilo.

Z tohoto hlediska je mše svatá špatná učitelka. Dodnes je vlastním jazykem církve latina, jíž rozumí málokdo. Mše většinou jen napovídá, ale nedopoví. Více zastírá, nežli odhaluje. Naznačuje a opět se stahuje pryč. Je dílem Boha trojjediného, nikoli lidskou reží. A hlavně, není skoro vůbec názorná. V užívání svatých znamení je značně opatrná. Viditelných symbolů užívá jen proto, že se Bůh stal tělem. Dále proto, že on sám nám to výslovně přikázal.

#### **Rituály pohanské**

Jak nezřízené byly rituály pohanů! Ukažme si to na několika příkladech. Uvedeme si je také proto, aby lépe vysvitla pravá povaha bohoslužby křesťanské, duchovní:

1. O římské svatbě se za účasti deseti svědků poráželo prase a z jeho vnitřností znalec věštil. Pokud bohové svazku nepřáli, mohl být neprodleně odvolán. Celý předvečer svatby a samotný den byl snůškou pověr: Nevěsta se strojila na způsob kněžek vestálek. Pokud patřila k bohaté společenské vrstvě, šla do chrámu, kde přinesla v oběť špaldovou placku. Nejhorší byl ovšem svatební průvod do domu ženichova, v němž ústřední roli hrála smyslnost hraničící s dionýsovskou oplzlostí a kultem plodnosti. Nedivíme se tomu, že křesťané s takovým způsobem uzavírání sňatku nechtěli mít nic společného. Na jeho místě se konala, neokázale ale s naprostou samozřejmostí, Eucharistie a nevěsta přijímala od kněze požehnání.
2. Hinduisté ohrnují nos nad křesťanskou bohoslužbou, která je po symbolické stránce chudou příbuznou. Žádné zlato, popel, jíl, voda z Gangy, okvětní lístky vonných rostlin. Připadáme jim směšní, když ve vsi obyčejnosti přinášíme Bohu Nejvyššímu víno a chléb. Asi bychom si to netroufli předložit ani hostům.

Toto jednoduché srovnání nás vede k předběžnému závěru: Naše křesťanská liturgie nehodlá ohromovat ani bavit, nechce na prvním místě poučovat, ale posvěcovat.

## Divadlo

Křesťané v prvotních dobách neměli rádi divadlo. Herci se totiž přetvařují, navozují u obecnstva náladu. Obvykle šlo o kusy plné osudovosti, v níž není stopy po Boží milosti. Proto jen velmi nedůvěřivě si naši souvěrci osvojovali divadelní umění. Snad až někdy ve středověku proniká do těsné blízkosti liturgie. (Máme na mysli „Mastičkáře“.)

Ještě více nesnášeli pokleslé divadlo mimické. Co se jim nelíbilo? Bylo názorné až běda. Vyznívalo navíc zlomyslně, když zesměšňovalo prostotu křesťanské liturgie. Během vystoupení, které bylo přednostně určeno neotesané chátře, se mimové vrhali do připravené lázně a zase se z ní vynořovali a pokřikovali, že jsou teď jinými lidmi, že jsou znovuzrození.

Je tedy pochopitelné, že nikdo z uchazečů o křesťanskou cestu nesměl mít s mimy nic společného.

Na druhou stranu nemůže být křesťanská liturgie zcela odvěčněná. „*To, co bylo viditelné na našem Pánu, přešlo do svátostí.*“ dosvědčuje sv. Lev Veliký. Proto se utíkáme k symbolům.

Těch základních je však málo: eucharistický chléb, kalich s eucharistickým vínem, voda, olej. K nim připojme oltář a evangeliář.

## Shrnutí

Někdy symboly zaměňujeme s jinotajem čili alegorií. Ukázkou alegorického jednání bývají didaktické průvody s dary, tak oblíbené při mších s mládeží. Bývají vysvětlovány, protože bez toho by jim nikdo neporozuměl: „*Přinášíme ti propocené tričko na znamení naší námahy pro své bližní.*“

Tady ale něco nehraje. Symboly posvěcují, jinotaj poučuje. Je zřejmé, že taková alegorie nemá při křesťanské bohoslužbě místo.

My voláme po Boží moci, nikoli lidském doprovodném slově. Přebujelé komentáře unavují a vedou k rychlému knock-outu.

Chceme skutečné posvátné úkony, nikoli pouhá vnější gesta. Týká se to i postojů při mši. Stání, sezení, klečení vyjadřují naše vnitřní, duchovní rozpoložení. Zvláštním případem jsou pohřby, kde čím dál častěji převažují nepoučené osoby. Ctíme jejich svobodu. Vždyť tu nejde o sokolskou sestavu. Chtějí-li sedět, nechť sedí. Od služebníků oltáře neočekávejme, že je budou nutit k tomu, aby se chovali jako věřící.

Boží dílo se děje, prostě děje, i když nepoučujeme. „Funguje“, i když by to fungovat nemělo.

Čím více názornosti, tím méně prostoru pro Boha. Čím více novot, tím méně podstaty. Čím více školy, tím méně církve. Postava kněze jako prostředníka se vytratí a stane se osvíceneckým kantůrkem.